

نهم ربیع‌الاول

کلیدواژه: نهم ربیع‌الاول، قاتل امام حسین علیه‌السلام، عمر بن سعد، عبیدالله بن زیاد، مختار، امام سجاد علیه‌السلام.
پرسش: مفهوم و اهمیت تاریخی نهم ربیع‌الاول چیست؟ گفته شده است که در این روز قاتل امام حسین - علیه‌السلام - توسط امیر مختار کشته شده و نامه‌ای به این مضمون که این قاتل کشته شده، به **امام زین العابدین - علیه‌السلام -** ارسال گردیده بود و ایشان بدین واسطه لبخند بر لبانشان جاری گشت. آیا چنین مطلبی صحت دارد؟
پاسخ:

فهرست مندرجات

- ۱ - اهمیت نهم ربیع‌الاول
 - ۱.۱ - ا. عید بزرگ شیعیان
 - ۱.۲ - ب. کشته شدن عمر بن سعد
- ۲ - نکاتی درباره کشته شدن عمر بن سعد
 - ۲.۱ - ا. زمان قیام مختار
 - ۲.۱.۱ - هلاکت برخی قاتلان شهدای کربلا
 - ۲.۲ - ب. فرستادن سر عمر بن سعد نزد مجید حنفیه
 - ۲.۲.۱ - روایتی در کتاب کشی
 - ۲.۲.۲ - نقلی دیگر
 - ۲.۲ - ج. سرهای فرستاده شده نزد امام سجاد
- ۳ - نتیجه بحث
- ۴ - پانویس
- ۵ - منبع

اهمیت نهم ربیع‌الاول

نهم ربیع‌الاول از چند منظر قابل بررسی است:

← ا. عید بزرگ شیعیان

به علت روایتی که این روز را عید بزرگ شیعیان نامیده؛ به گونه‌ای که در آن روز برای شیعیان گناهی نوشته نمی‌شود؟! همان‌طور که در نمایه «رفع القلم نهم ربیع‌الاول»، سؤال ۲۰۲۲۹ آمده، چنین روایتی، و یا چنین برداشتی از آن صحیح نیست.

← ب. کشته شدن عمر بن سعد

موضوع دیگری که به این روز نسبت داده شده است،^[۱] کشته شدن عمر بن سعد، فرمانده لشکر یزید در مقابل **امام حسین علیه‌السلام** است، و گفته شده در چنین روزی به دست مختار کشته شد و مختار، سر عمر بن سعد را با نامه‌ای خدمت فرزند **امام علی علیه‌السلام** یعنی مجید بن حنفیه فرستاد.

نکاتی درباره کشته شدن عمر بن سعد

درباره کشته شدن عمر بن سعد در روز نهم ربیع‌الاول چند مطلب بیان خواهد شد:

← ا. زمان قیام مختار

مختار در ربیع‌الاول^[۲] یا ربیع‌الثانی سال ۶۶ هجری، قیام کرد و مردم کوفه با او بیعت کردند، پس بلافاصله شروع به قصاص قاتلان **شهدای کربلا** کرد و عده‌ای از آنان را به هلاکت رساند.^[۳]

← هلاکت برخی قاتلان شهدای کربلا

از جمله کسانی را که در همان سال ۶۶ هجری از میان برداشت، می‌توان به شمر بن ذی الجوشن،^[۴] خولی بن یزید،^[۵] عبیدالله بن زیاد^[۶] [۷] و عمر بن سعد^[۸] اشاره کرد.

← ب. فرستادن سر عمر بن سعد نزد مجید حنفیه

بنا بر نقل کتاب‌های تاریخی، مختار بعد از کشته شدن عمر بن سعد، سر او را همراه نامه و مقداری پول به جانب مجید بن حنفیه فرستاد، و مجید بن حنفیه بعد از دیدن سر عمر بن سعد، برای مختار **دعا** کرد که: «خدا! از طرف **مجد** و اهل بیتش به **مختار** برترین جزا و پاداش‌ها را عطا بفرما!».^[۹] [۱۰] [۱۱]

← روایتی در کتاب کشی

بلافاصله در روایتی که در کتاب کشی وارد شده، چنین آمده:

«أَنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ - عَلَيْهِ السَّلَامُ - لَمَّا أَتَى بِرَأْسِ عُمَيْرِ بْنِ زَيْدٍ وَرَأْسِ عُمَرَ بْنِ سَعْدِ بْنِ خَرِّ سَاجِدًا وَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَدْرَكَ لِي نَارِي مِنْ أَعْدَائِي وَجَزَى الْمُخْتَارَ خَيْرًا؛ چون سرهای **عبیدالله** بن زیاد و عمر بن سعد را نزد امام زین العابدین - علیه‌السلام - آوردند؛ حضرت **سجده** کرده و حمد و سپاس **خداوند** را

بهجا آوردند و برای مختار دعا و طلب خیر کردند. [۱۲]

← نقلی دیگر

اما بنا بر نقل یعقوبی، [۱۳] تنها سر عبیدالله بن زیاد بود که نزد امام چهارم - علیه‌السلام - فرستاده شد و سر عمر بن سعد به نزد **مجد بن حنفیه** فرستاده شد.

← ج. سرهای فرستاده شده نزد امام سجاد

با توجه به نقل‌های تاریخی بیان شده، فقط در نهایت، دو سر پیش **امام سجاد علیه‌السلام** فرستاده شد که یکی سر عبیدالله بن زیاد و دیگری سر عمر بن سعد است.

نتیجه بحث

با توجه به مطالب گفته شده، سر عمر بن سعد، در سال ۶۶ هجری، نزد **مجد بن حنفیه** برده شد؛ زیرا عمر سعد در این سال کشته شد و با توجه به ماه خروج مختار که در ربیع الاول یا ربیع‌الثانی این سال بوده، قطعاً نمی‌تواند در نهم ربیع‌الاول همان سال، **عمر بن سعد** کشته شده باشد و با توجه به فاصله بین عراق و حجاز، در همان ایام، سر او نزد امام سجاد - علیه‌السلام - فرستاده شده باشد! بله می‌توان قبول کرد که سر عمر بن سعد خدمت امام فرستاده شده ولی کشته شدن عمر بن سعد در نهم ربیع صحیح نیست. نسبت به سر عبیدالله بن زیاد که بنا بر نقلی خدمت امام سجاد - علیه‌السلام - فرستاده شد، همین اشکال وارد است، مضافاً بر این که در کتاب‌های تاریخی و روایی، چنین مطلبی برای نهم ربیع الاول ثابت نیست.

پانویس

۱. ↑ در برخی از سایت‌ها چنین مطلبی بیان شده است.
۲. ↑ مسکویه رازی، ابو علی، تجارب الامم، تحقیق: امامی، ابوالقاسم، ج ۲، ص ۱۴۶، سروش، تهران، ۱۳۷۹ ش.
۳. ↑ شیخ طوسی، مجد بن حسن، امالی، ص ۲۴۰، انتشارات دار لثقافه، قم، ۱۴۱۴ ق.
۴. ↑ ابن کثیر، اسماعیل بن عمر، البداية و النهایة، ج ۸، ص ۲۷۰، دارالفکر، بیروت، ۱۴۰۷ ق.
۵. ↑ ابن کثیر، اسماعیل بن عمر، البداية و النهایة، ج ۸، ص ۲۷۲، دارالفکر، بیروت، ۱۴۰۷ ق.
۶. ↑ مسعودی، ابو الحسن علی بن الحسین، مروج الذهب و معادن الجواهر، تحقیق: داغر، اسعد، ج ۲، ص ۹۷، دارالهجرة، قم، چاپ دوم، ۱۴۰۹ ق.
۷. ↑ ابن کثیر، اسماعیل بن عمر، البداية و النهایة، ج ۸، ص ۲۸۶، دارالفکر، بیروت، ۱۴۰۷ ق؛ البته ابن کثیر بعد از بیان قول به هلاکت رسیدن ابن زیاد در سال ۶۶ هجری می‌گوید: مشهور آن است که در سال ۶۷ کشته شده است.
۸. ↑ ابن کثیر، اسماعیل بن عمر، البداية و النهایة، ج ۸، ص ۲۷۲، دارالفکر، بیروت، ۱۴۰۷ ق.
۹. ↑ ابن اعثم کوفی، احمد بن اعثم، الفتوح، تحقیق: شیرازی، علی، ج ۶، ص ۲۴۷، دار الاضواء، بیروت، ۱۴۱۱ ق.
۱۰. ↑ ابن کثیر، اسماعیل بن عمر، البداية و النهایة، ج ۸، ص ۲۷۴، دارالفکر، بیروت، ۱۴۰۷ ق.
۱۱. ↑ بلاذری، احمد بن یحیی، أنساب الأشراف، تحقیق: زکاء، سهیل، زرکلی، ریاض، ج ۶، ص ۴۰۶، دار الفکر، بیروت، ۱۴۱۷ ق.
۱۲. ↑ کشی، مجد بن عمر، إختیار معرفة الرجال، محقق و مصحح: شیخ طوسی، مجد بن حسن، مصطفوی، حسن، ص ۳۴۱، مؤسسه نشر دانشگاه مشهد، چاپ اول، ۱۴۰۹ ق.
۱۳. ↑ یعقوبی، احمد بن ابی یعقوب، تاریخ یعقوبی، ج ۲، ص ۲۵۹، دار صادر، بیروت، بی‌تا.

منبع

پایگاه اسلام کوئست.

رده‌های این صفحه : **اخلاق اسلامی** | **فضیلت ایام**